

Zadeva C-272/19

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

1. april 2019

Predložitveno sodišče:

Verwaltungsgericht Wiesbaden (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

27. marec 2019

Tožeča stranka:

VQ

Tožena stranka:

Land Hessen

Predmet postopka v glavni stvari

Zakonodaja s področja varstva podatkov; dostop do osebnih podatkov tožeče stranke, ki so shranjeni pri odboru za peticije deželnega zbora zvezne dežele Hessen, in vpogled v zadevne zapise; zavrnitev dostopa

Predmet in pravna podlaga predloga

[Stvarno] področje uporabe Uredbe 2016/679, pojem „javni organ, agencija ali drugo telo“ v smislu člena 4, točka 7, Uredbe 2016/679; pravica dostopa posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki na podlagi člena 15 Uredbe 2016/679; neodvisnost in nepristranskost predložitvenega sodišča v skladu s členom 267 PDEU in členom 47, drugi odstavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah

Vprašnji za predhodno odločanje

1. Ali se Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov – SUVP), v obravnavanem primeru člen 15 SUVP, naslovljen Pravica dostopa posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, uporablja za odbor parlamenta zvezne dežele države članice, ki je pristojen za obravnavanje peticij državljanov, v obravnavanem primeru odbor za peticije Hessischer Landtag (deželni zbor zvezne dežele Hessen) in ali ga je treba glede tega šteti za javni organ v smislu člena 4, točka 7, SUVP?

2. Ali je predložitveno sodišče neodvisno in nepristransko sodišče v smislu člena 267 PDEU v povezavi s členom 47, drugi odstavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah?

Navedene določbe prava Unije

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), člen 47, drugi odstavek

Člen 267 PDEU

Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (v nadaljevanju: SUVP), člen 2, člen 3(1), člen 4, točka 7, člen 15

Navedene nacionalne določbe

Grundgesetz (ustava Zvezne republike Nemčije), člen 17, člen 92, člen 97

Deutsches Richtergesetz (nemški zakon o sodnikih, DRiG), člen 26 („Nadzor“)

Verwaltungsgerichtsordnung (zakon o upravnih sodiščih, VwGO), členi 1 („Neodvisnost upravnih sodišč“), 18 („Sodniki za določen čas“), 38 („Nadzor; nadrejeni organ za nadzor nad delom upravnega sodišča“), 39 („Upravne dejavnosti“)

Verfassung des Landes Hessen (ustava zvezne dežele Hessen, v nadaljevanju: HV), člen 17 („Pravica do peticije“), člena 126, 127

Hessisches Datenschutz- und Informationsfreiheitsgesetz (zakon zvezne dežele Hessen o varstvu podatkov in ureditvi dostopa do podatkov, HDSIG), člen 30(1) („Obdelava osebnih podatkov, ki jo izvajajo deželni zbor in občinski organi za zastopanje“)

Geschäftsordnung des Hessischen Landtags (poslovnik deželnega zbora zvezne dežele Hessen), člen 112(6)

Datenschutzordnung des Hessischen Landtags (pravilnik o varstvu podatkov deželnega zbora zvezne dežele Hessen) (Priloga 4 k poslovniku deželnega zbora zvezne dežele Hessen), člen 10 („Shranjevanje podatkov pri peticijah“)

Richtlinien für den Umgang mit Verschlussachen im Bereich des Hessischen Landtags (smernice za ravnanje s tajnimi podatki v deželnem zboru zvezne dežele Hessen) (Priloga 2 k poslovniku deželnega zbora zvezne dežele Hessen) (v nadaljevanju: smernice za ravnanje s tajnimi podatki v deželnem zboru), člen 13 („Varovanje skrivnosti posameznikov“)

Hessisches Richtergesetz (zakon zvezne dežele Hessen o sodnikih, HRiG), členi 2 („Ustrezna veljavnost zakonodaje o javnih uslužbencih“), 2b („Ocenjevanje delovne uspešnosti“), 3 („Imenovanje sodnikov“)

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Tožeča stranka zahteva dostop do svojih osebnih podatkov, oziroma vpogled v zapise, ki se nanašajo nanje, in so shranjeni pri odboru za peticije deželnega zbora zvezne dežele Hessen glede peticije 1728/18, ki jo je vložila in o kateri je bilo odločeno.
- 2 Toženi predsednik deželnega zbora zvezne dežele Hessen je zavrnil zahtevo za dostop.
- 3 Postopek obravnavanja peticij naj bi bil parlamentarna naloga deželnega zbora zvezne dežele Hessen, zato naj področje uporabe SUVP ne bi zajemalo deželnega zbora zvezne dežele Hessen. To naj bi bilo razvidno iz določb, ki se uporabljajo v tem primeru, in sicer člena 30(1) HDSIG, ki se nanaša na obdelavo osebnih podatkov, ki jo izvajajo deželni zbor in občinski organi za zastopanje, in člena 112 poslovnika deželnega zbora zvezne dežele Hessen, v katerem je sklicevanje na pravilnik o varstvu podatkov deželnega zbora zvezne dežele Hessen iz Priloge 4 tega poslovnika in smernice za ravnanje s tajnimi podatki v deželnem zboru zvezne dežele Hessen iz Priloge 2 tega poslovnika.
- 4 V skladu s temi določbami je treba varovati tajnost dokumentov v zvezi s peticijami in njihovih podatkov tudi v razmerju do vlagateljev peticij. V SUVP oziroma Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov, ki je veljala do 24. maja 2018, ni določb o obravnavi parlamentarnih zadev.
- 5 Tožeča stranka je zaradi zavrnitve dostopa 22. marca 2013 vložila tožbo pri Verwaltungsgericht Wiesbaden (upravno sodišče v Wiesbadnu). Poskus pridobiti informacije o ministrstvih, ki so sodelovala v postopku obravnavanja peticije, in s

tem ugoditi zahtevi tožeče stranke, ni uspel. Zaradi tega je bil postopek 29. julija 2015 obnovljen, tožeča stranka pa vztraja pri svojem zahtevku za dostop do podatkov nasproti deželnemu zboru zvezne dežele Hessen – odboru za peticije.

- 6 Zavrnitev dostopa bi bila v skladu s členom 30(1) HDSIG v povezavi s členom 10 smernic za ravnanje s tajnimi podatki v deželnem zboru dopustna, če se SUVP ne nanaša na odbor za peticije. Tožeča stranka pa bi uspela s tožbo, če zgoraj navedene določbe ne nasprotujejo zahtevi za dostop. Zato je treba pojasniti področje uporabe SUVP, konkretno njeno [stvarno] področje uporabe na podlagi člena 2. Na to se nanaša prvo vprašanje za predhodno odločanje.
- 7 Predložitveno sodišče pa si zaradi organizacije upravnih sodišč v Nemčiji postavlja vprašanje – ki ga je izrazilo v okviru drugega vprašanja za predhodno odločanje –, ali sploh gre za sodišče v smislu člena 267, drugi odstavek, PDEU.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

Prvo vprašanje

- 8 Tožeča stranka bi imela nasproti deželnemu zboru zvezne dežele Hessen pravico dostopa na podlagi člena 15 SUVP, če bi odbor za peticije deželnega zbora zvezne dežele Hessen spadal na področje uporabe člena 2(1) SUVP in bi bil „javni organ“ v skladu s členom 4, točka 7, SUVP.
- 9 V skladu s členom 15 SUVP ima na podlagi te uredbe vsak pravico dostopa do osebnih podatkov, shranjenih v zvezi z njim. To pravico ima v razmerju do upravljavca in s tem v razmerju do „javnega organa“ kot organa, ki obdeluje podatke.
- 10 V SUVP je v opredelitvi upravljavca naveden javni organ ali agencija, vendar Uredba ne vsebuje izrecne opredelitve pojma javnega organa. Razlikuje samo med javnimi organi in pravosodnimi organi. V Uredbi pa so omenjeni tudi „neodvisni upravni organi“ (uvodna izjava 31) in uporabljeni drugi pojmi, ki se nanašajo na javne organe, ki pa so vsi zajeti z nadpomenko „javni organ“: nadzorni organi, carinski organi, organi kazenskega pregona, zdravstveni organi, organi za varstvo podatkov, nadzorni organi za varstvo podatkov, regulativni organi, finančni nadzorni organi in upravni organi.
- 11 Za razumevanje pojma javnega organa na podlagi te uredbe ni mogoče uporabiti nacionalnega prava. Nasprotno, pojme iz pravnih aktov Unije je treba določiti avtonomno.
- 12 Pojem javnega organa je mogoče uporabljati v organizacijsko-institucionalnem ali funkcionalnem smislu. Ob uporabi člena 4, točka 7, SUVP v povezavi s členom 30(1), prvi stavek, HSDIG je treba izhajati iz tega, da je treba pojem javnega organa v okviru teh določb razumeti v funkcionalnem smislu, saj je na podlagi člena 30(1) HSDIG možnost uporabe HSDIG in s tem SUVP odvisna od

tega, katero nalogo opravlja deželni zbor zvezne dežele Hessen v konkretnem primeru (zakonodajno ali upravno). V skladu s tem so javni organi vsa javna telesa, ki opravljajo naloge javne uprave. Torej je deželni zbor zvezne dežele Hessen javni organ, če opravlja naloge javne uprave.

- 13 V členu 4, točka 7, SUVP sta poleg pojma javnega organa uporabljena tudi pojma „agencija“ in „drugo telo“. Za telo je značilno, da je organizirano samostojno in da ni odvisno od menjave nosilcev funkcij ter da opravlja samostojne naloge pod svojim imenom. Odbor za peticije deželnega zbora zvezne dežele Hessen je samostojno telo, torej javni organ v organizacijskopravnem smislu.
- 14 Odločilno je, ali naloge telesa spadajo na področje javne uprave. Pozitivna opredelitev uprave ni mogoča, opredeliti jo je mogoče samo z razmejitvijo od drugih funkcij države. „Uprava“ je dejavnost zunaj zakonodaje in sodne prakse. Zakonodajna naloga parlamenta je naloga zakonodaje, kot je to izrecno pojasnjeno v uvodni izjavi 41 SUVP glede ustvarjanja pravnih podlag.
- 15 Zakonodaja je v tem smislu zakonodajna dejavnost zakonodajnih organov, v obravnavanem primeru deželnega zbora zvezne dežele Hessen, ne pa odbora za peticije. Naloge preverjanja in svetovanja, ki jih ima odbor za peticije deželnega zbora zvezne dežele Hessen, niso niti sodna niti zakonodajna dejavnost. Vendar ima odbor za peticije pravico, da si o dejstvih, na katerih temelji peticija, od izvršne oblasti priskrbi vse informacije, ki jih potrebuje za ustrezno obravnavo peticije.
- 16 Pravica do peticije je določena v členu 16 HV (ki se ujema s členom 17 GG). V skladu z njim lahko vsak naslovi pisno prošnjo ali pritožbo na parlament, pa tudi na vsak drug upravni organ zvezne dežele Hessen; pri tem ima vlagatelj peticije pravico, da se njegova peticija sprejme, da se preveri predmet njegove prošnje in da v primernem roku prejme utemeljeno odločitev. Vendar člen 16 HV poleg pravice do odločitve ne zagotavlja pravice do ugoditve prošnji, ki je predmet peticije.
- 17 To, da je odbor za peticije podrejeni del deželnega zbora zvezne dežele Hessen in s tem zakonodajnega organa, ne pomeni samodejno, da ga je treba ustrezno uvrstiti pod zakonodajno dejavnost in s tem v okvir parlamenta kot zakonodajnega organa. Področje dela odbora za peticije se ne ujema z nalogami deželnega zbora zvezne dežele Hessen (glej člen 116 in naslednje HV), zaradi katerih je slednji zakonodajni organ, saj dejavnost odbora za peticije po eni strani ni zavezujoča, po drugi strani pa odbor za peticije nima pravice do pobude oziroma oblikovalne pravice. Njegovo ukrepanje je vselej odvisno od peticije državljana in vsebine zahteve. Enako velja za peticije, ki se naslovijo na javne organe. Pri pravici do peticije ni razlike med javnimi organi in deželnim zborom zvezne dežele Hessen.
- 18 Ker ni splošne opredelitve pravnega pojma javnega organa in s tem uprave, ga je treba v obravnavani zadevi določiti v vsakem posameznem primeru. Pri tem je treba izhajati iz širokega razumevanja uprave in s tem iz splošnega pojma javnega

organa. Argument za to je tudi, da SUVP v nasprotju z Direktivo 2003/4/ES (Direktiva o informacijah o okolju) v členu 2, točka 2 ravno ne izključuje institucij, kadar opravljajo zadeve iz sodne ali zakonodajne pristojnosti (glej sodbo Sodišča z dne 14. februarja 2012, Flachglas Torgau, C-204/09, EU:C:2012:71, točke od 40 do 44).

- 19 Zato ima regulativni cilj SUVP odločilen pomen za razlago pojma „javni organ“. V skladu s členom 3(1) SUVP se ta uredba uporablja za obdelavo osebnih podatkov v okviru dejavnosti upravljavca. Glede tega se odbor za peticije deželnega zbora zvezne dežele Hessen, kar zadeva peticijo posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, na noben način ne razlikuje od „upravnega“ organa (organi za varstvo podatkov, nadzorni organi za varstvo podatkov, regulativni organi, finančni nadzorni organi).
- 20 S SUVP naj bi se okrepile pravice posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, in s tem osebne pravice in samoodločba državljana. Zakaj za ravnanje z osebnimi podatki vlagatelja peticije, ki na podlagi člena 16 HV naslovi peticijo na javni organ, velja Splošna uredba o varstvu podatkov in s tem pravica polnega dostopa na podlagi člena 15 SUVP, za peticijo, ki se naslovi na odbor za peticije deželnega zbora zvezne dežele Hessen, pa ne, ni razvidno iz stvarnih vidikov pravice do peticije. Zato predložitveno sodišče izhaja iz tega, da je odbor za peticije deželnega zbora zvezne dežele Hessen javni organ (telo) v smislu člena 4, točka 7, SUVP. To pomeni, da ni razlogov za zavrnitev dostopa na podlagi člena 15 SUVP. Predložitveno sodišče zlasti tudi ne more ugotoviti omejitve na podlagi člena 23 SUVP. Meni, da se deželni zakonodajalec v obrazložitvi HDSIG ni skliceval na omejitev pravic posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, kot na odločilni dejavnik.

Drugo vprašanje

- 21 Vendar lahko sodišče predloži to vprašanje samo, če je „sodišče“ v smislu člena 267 PDEU. V zvezi z elementi „sodišča“, ki so navedeni v sodni praksi Sodišča, se sklicuje na sodbi z dne 17. julija 2014, Torresi (C-58/13 in C-59/13, EU:C:2014:2088, točka 17) in z dne 6. oktobra 2015, Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:664, točka 17).
- 22 V dvomih je glede elementa neodvisnosti. Sklicuje se na razlago zahteve po neodvisnosti v sodni praksi Sodišča. V skladu z njo ima zahteva po neodvisnosti dva vidika.
- 23 V skladu s prvim, zunanjim vidikom se domneva, da zadevni organ svoje funkcije izvaja povsem samostojno, ne da bi bil kakor koli hierarhično povezan ali komur koli podrejen in ne da bi prejemal kakršne koli ukaze ali navodila, in je s tem zaščiten pred zunanjimi posegi ali pritiski, ki lahko ogrozijo neodvisnost presoje njegovih članov v zvezi s spori, ki so jim predloženi v reševanje (sodba z dne 16. februarja 2017, Ramón Margarit Panicello, C-503/15, EU:C:2017:126, točka 37).

- 24 Drugi, notranji vidik je povezan s pojmom nepristranskosti in se nanaša na to, da je zagotovljena enaka distanca v razmerju do strank v sporu in njihovih posameznih interesov glede predmeta spora. Ta vidik zahteva, da se upošteva objektivnost in da razen stroge uporabe pravnega pravila ne obstaja nikakršen interes za rešitev spora (sodba z dne 16. februarja 2017, Ramón Margarit Panicello, C-503/15, EU:C:2017:126, točka 38).

Prvi vidik

- 25 Predložitveno sodišče je v dvomih glede prvega vidika, ker so sodišča hierarhično povezana z ministrstvom za pravosodje in so mu s tem podrejena, in sicer tudi, če sodišča ne prejemajo nikakršnih ukazov ali navodil.
- 26 Predložitveno sodišče se sklicuje na sodno prakso Sodišča o neodvisnosti nadzornih organov za varstvo podatkov, v skladu s katero ne sme biti nikakršnega zunanega vpliva, vključno z neposrednim ali posrednim vplivom (zveze ali dežel) (glej sodbo z dne 9. marca 2010, Komisija/Nemčija, C-518/07, EU:C:2010:125, točka 19 ter točke 28, 30, 34, 36). Predložitveno sodišče meni, da bi moralo to veljati tudi za sodišča. Tudi na sodišča naj pri opravljanju njihovih nalog ne bi smelo biti nikakršnega vpliva in naj ne bi smela prejemati navodil. To ne velja samo za dejansko sodno prakso (sprejemanje odločitev), ampak tudi za postopek, ki vodi do sprejetja odločitve; torej za organizacijo sodišč, potek postopkov in uporabljeno tehniko itd..
- 27 Nič od tega ne velja za obravnavani primer: ministrstvo s poslovníkom za sodišča in državna tožilstva ter drugimi pravnimi akti določa zunanjo in notranjo organizacijo. Ministrstvo s centralnim ponudnikom storitev, to je centrala za obdelavo podatkov zvezne dežele Hessen (HZD), določa komunikacijske poti (telefon, faks, internet in druge) in opremo za elektronsko obdelavo podatkov s tako imenovanim „HessenPC“, ki je zasnovan za upravo. Posledica tega je po mnenju predložitvenega sodišča, da lahko uprava konec koncev dostopa do vseh podatkov sodišč, tudi če v praksi tega morda ne počne. To pomeni, da sodišča niso tako neodvisna, da lahko izvajajo svoje naloge brez zunanega vpliva.
- 28 Ni mogoče izključiti, da sodišča, ki so z izjemo „neodvisnih sodnikov“ del splošne državne uprave in so s tem podrejena vsakokratni deželni vladi, ne morejo objektivno postopati, kadar razlagajo in uporabljajo nacionalne in evropske določbe. To je razvidno že iz tega, da sodišča v nasprotju s SUVP nimajo samostojnega organa za nadzor varstva podatkov, saj bistveni del obdelave podatkov določa ministrstvo, in sicer organ za informacijsko tehnologijo pravosodnih organov zvezne dežele Hessen (organ za IT, pri katerem gre za srednji upravni organ v pristojnosti ministrstva za pravosodje), oziroma HZD, brez učinkovitega vpliva sodišč (glej uvodno izjavo 20 SUVP). Dejavnost sodstva se namreč ne izvaja samo z izrekanjem sodb, ampak se nanaša na celoten potek sodnega postopka, od prispetja tožbe/predloga do rešitve z vročitvijo sodbe/sklepa.

- 29 Že zgolj nevarnost političnega vpliva na sodišča (s tem da ministrstvo za pravosodje določa opremo, razporeja kadre itd.) lahko povzroči nevarnost vpliva na odločitve sodišč. Na primer lahko obremenitvena statistika, ki jo vodi ministrstvo, ustvarja „pritisk glede reševanja zadev“. Pri tem ta obremenitvena statistika po mnenju predložitvenega sodišča ne pove veliko o dejanski obremenitvi sodišč, saj ministrstvo določa povprečni čas reševanja zadev in nekateri postopki, ki jih je prav tako treba obdelati, sploh niso zajeti v statistiki.

Drugi vidik

- 30 V zvezi z drugim vidikom je treba ugotoviti, da nacionalno ustavno pravo zagotavlja samo funkcionalno neodvisnost sodnikov, ne pa institucionalne neodvisnosti sodišč. To je razvidno iz tega, da sodnike – in tako tudi sodnika predložitvenega sodišča – imenuje in je pristojna/pristojen za njihovo napredovanje ministrica/minister za pravosodje zvezne dežele Hessen (člen 3 HRiG), njihovo ocenjevanje ureja ministrstvo za pravosodje zvezne dežele Hessen (člen 2b HRiG) in tudi sicer za sodnike veljajo določbe zakonodaje o javnih uslužbenih.
- 31 V skladu s členom 18 VwGO („Sodniki za določen čas“) se lahko za zadovoljitev kadrovskih potreb, ki so zgolj začasne, za sodnika za določen čas za najmanj dve leti, najdlje pa za dobo njegove glavne funkcije, imenuje stalno zaposlen javni uslužbenec, ki je usposobljen za opravljanje funkcije sodnika. Nato se tak javni uslužbenec vrne v upravo. S tem naj bi se v izrednih položajih zadovoljile začasno povečane kadrovske potrebe prvostopenjskih upravnih sodišč in to naj bi bilo združljivo z ustavo Zvezne republike Nemčije. Pri tem lahko sodnik za določen čas prihaja tudi iz organa, ki je na sodišču redno tožena stranka.
- 32 Vendar je treba glede neodvisnosti upoštevati tudi način imenovanja članov sodišča (glede tega glej zlasti ESČP, 18. julij 2013, Maktouf in Damjanovic proti Bosni in Hercegovini, ECLI:CE:ECHR:2013:0718JUD000231208). To bi bilo lahko pri sodnikih za določen čas vprašljivo.
- 33 Zato se postavlja vprašanje, ali so sodniki, ki jih imenuje in za katerih napredovanje je pristojen/pristojna minister/ministrica za pravosodje, ki odloča tudi o ravnanju z njihovimi kadrovskimi podatki v zvezi z objavo njihovih kontaktnih podatkov (pa naj bo to samo v zvezni deželi Hessen), vsaj pri postopkih, v katerih je udeleženo ministrstvo za pravosodje zvezne dežele Hessen, povsem neodvisni in lahko odločajo brez kakršnega koli vpliva, pa naj bo to tudi samo zato, ker so se prijavi za napredovanje, o katerem konec koncev spet odloča ministrstvo za pravosodje. Glede tega po mnenju predložitvenega sodišča ne more veljati nič drugega, kot je bilo glede nadzornih organov za varstvo podatkov odločeno o Direktivi 95/46/ES – merila, ki se v odločbi določijo za javni organ, morajo še toliko bolj veljati za sodstvo in s tem za sodišča (glej v tem smislu sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Bobka, C-530/16, EU:C:2018:29, točki 32 in 33).

- 34 Sodišča so funkcionalno neodvisna samo toliko, kolikor so neodvisni njihovi sodniki in kolikor so ti podrejeni samo zakonu (člen 126 HV). Sicer so sodniki, in še toliko bolj sodišče, pod zunanjim vplivom. Ministrstvo za pravosodje namreč odloča o številu sodnikov in načrtovanih delovnih mestih vsakega sodišča ter tudi o uslužbencih sodišč, ki niso sodniki. Odloča tudi o opremljenosti sodišča, med drugim s programi za elektronsko obdelavo podatkov in aplikacijami.
- 35 Vendar funkcionalna neodvisnost sodnikov sama po sebi ne zadošča, da bi bilo sodišče obvarovano pred vsakršnim zunanjim vplivom. Namen neodvisnosti ni namreč izključiti le neposreden vpliv v obliki navodil, ampak tudi zagotoviti, da niso pod nikakršnim vplivom, neposrednim ali posrednim, ki bi lahko usmerjal odločitve in ki lahko usmerja odločitve sodišča (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 16. oktobra 2012, Komisija/Avstrija, C-614/10, EU:C:2012:631, točke od 41 do 43).

DELOVNI DOKUMENT